

LUD

Jedynе pismo polskie w Brazylii wychodzące dwa razy na tydzień.

Wydawca i Redaktor: Ksiazdz Jan Palha

PRENUMERATA: W Brazylii 10\$000 z góry, 11\$000 z dołu, półroczna 5\$000; za przesyłką osobną, nie we wspólnych paczkach, dopłaca się 3\$000; w Argentynie 3 pezów; w Europie 3 dolary; w Ameryce Południowej 250 dolary; w Urugwaju 3 pezy urugwajskie.

Adres Redakcji „Ludu”: Kurytyba - Av. Dr. Jayme Reis 7
Adres dla listów: Kurytyba - Caixa Postal 155 - Paraná, Bra.

OGŁOSZENIA drobne do 3 cm. wysokości przez jeden łam: do 3 razy należy przysłać 5\$000. — Ogłoszenia płaci się zawsze z góry, inaczej nie umieszczamy się. Ogłoszenia można płacić znaczkami pocztowymi.

„O POVO“ -- Jornal polono bisemanal

Cena numeru 200 reisów

W KURYTYBIE do nabycia w sklepach pp. Domańskiego, Kryschanowskiego, R. Piekarska—Kubisa.

Prusactwo chce odwetu

Ulegając wpływowi francusko-angielskim, Polska poraz niewiadomo który pożytyła jak najdalej idące ustępstwa na korzyść Niemców wyciągała ręką ku zgodzie. Potwierdzeniem jej miało być przyjęcie przez obie strony układu likwidacyjnego oraz zawarcie traktatu handlowego. Mimo, że ustępstwa na rzecz Niemców naprawdę były wielkie, prusactwo zawrzało „świętym gniewem i poczęło wyrzucać Polsce, że krzywdzi „biedne” Prusy, że marzy o zawiązaniu Prus Wschodnich, że przesładuje niemiecką w kraju i t. p. urezone bzdury. A to wszystko, aby nie dopuścić do ugody polsko-niemieckiej, która popałaby marzenia o odwecie.

Prusactwo bowiem nigdy nie przestanie nienawidzić Polski i pokojowej jej polityki. Ono dyszy poprostu nienawiścią i pragnie odwetu za wszelką cenę. Podjudzając chłopotstwo niemieckie przeciw państwu polskiemu, prusactwo wmawia że Polska jest winna ciężkiej niedoli rolnika. Memorjał np. sześciu niemieckich prowincji wschodnich, wręczony w styczniu b. r. prezydentowi Rzeszy, zawiera m. in. takie kłopoty: „Wiemay, że najcięższej tej niedoli można by od razu położyć kres, gdyby niesprawiedliwosc; jaka zaszła przy wytykaniu granic wschodnich została naprawiona”

W związku z wręczeniem te-

go memorjału odbyły się w wschodnich dzielnicach Prus wieś demonstracyjne, na których wykrzykiwano groźby pod adresem Polski i pobrzękiwano szabelką, śpiewając pieśni odwetowe. Tak np. we Wrocławiu, stolicy Śląska Dolnego (także ongiś polskiego) profesor uniwersytetu, dr. Kühnemann, po długich lamentacjach nad utratą ziem polskich zawołał: „Utrata terenów zadała narodowi niemieckiemu głęboką ranę, a dopóki rana ta się nie zagoi świat nie zazna spokoju”. W dalszym ciągu atakując traktat wersalski, wywołał, że z diabelskim sprytem, krwią i kłamstwem, gwałtem i bezczelnością naznaczono nowe granice.

Na te z ramienia młodzieży niemieckiej student Täscher złożył przysięgę, zaznaczając, że odebranie z powrotem utraconych terenów w należy do przyszłości narodu niemieckiego. Oswobodzenia wachodu chce się poświęcić młodzież niemiecka. Niedawno zaś profesor uniwersyteu z Królewca, dr. Prener, wygłosił w Berlinie w obecności zgromadzonego prusactwa płomienną mowę przeciw Polsce, podkreślając kilkakrotnie, że „do porozumienia rzeczywistego między Polską a Niemcami nigdy dojdzie, nie mo że, ponieważ interesy życiowe jednego narodu dotykają śmiertelnie in-

teresów życiowych drugiego narodu, czyli po polsku powiedziawszy dopóki świat światem, nie będzie Niemiec Polakowi bratem”.

Czy potrzeba jeszcze więcej dowodów na to że prusactwo dyszy odwetem i pragnie pomścić się na Polsce za rzekome krzywdy traktatu wersalskiego? Sądzę, że tych parę kwiatków pruskiej „miłości bliźniego” wystarczy, aby przekonać każdego trzeźwo myślącego, że niema się co ludzi pod względem ugody polsko-niemieckiej. Skoro nadejdzie chwila stosowna, prusactwo zerwie i tę umowę jak tyle innych poprzednio. Przypominając mi się tu słowa pewnego wiarusa wiskopolekiego, który na wiecu jednym, zwołanym przez Związek Obrony Kresów Zachodnich, tak się wyraził o cięgię rwiących się naradach polsko-niemieckich: „Moi panowie, niema się co ludzi, Niemcy nigdy nie będą naszymi pokojowymi sąsiadami”.

Widocznie prusactwo nowocześnie, jak ongi krzyżatwo chce swego Grunwaldu. Prędkiej złość pruska nie przestanie jadu rzucać na Polskę. O tem przekonany był nawet pisarz brazylijski João do Norte, gdy kreślił te słowa odnośnie do walki polsko-pruskiej o Śląsk: „Dahi a sua luta pela Silesia, na qual bom precisa pelas armas ou pela politica infligir aos prussianos um novo Grunwald”.

Józef Stańczowski.

wszystkich cen. — Spadku takiego nie notowano jeszcze od roku 1922

W stosunku do lutego 1929 poziom cen w lutym b. r. był przeciętnie o 11 proc. niższy

Na tych samych zasadach porównawczych oparte obliczenia konsumpcji, przedewszystkiem konsumpcji przemysłowej, wykazują bardzo wyważną zmianę. W przemyśle stalowym na przykład redukcja spotyca wynosi 16 proc., w samostatnym okręgu 30 proc.

We wszystkich gałęziach przemysłu stan zatrudnienia spadł o kilkanaście procent a 3 miliony bezrobotnych nie są wcale objawem podrażającym Tembardziej, iż cyfra ta ma być jakoby rozmyślnie zbyt nisko obliczona.

Ruch budowlany, który wszędzie jest jednym z podstawowych czynników całości życia gospodarczego, zmniejszył się przeciętnie o 24 proc.

Zboże i bawełna, — te dwa fundamenty rolnictwa amery-

kańskiego, — te mają niezwykłe widoki. Ceny obu spadły niesłychanie, a zapasy niezmiernie wzrosły. Sytuacja jest tego rodzaju, że farmerzy żądają zamknięcia giełd zbożowych i bawełnianych celem położenia kresu spekulacji zniżkowej.

Nie jest więc tak świetnie dzisiaj.

„Ale musi być świetnie, i to całkiem świetnie jutro. — powiedziały sobie i innym prezydent Hoover.

Na wszelkie kryzysy produkcji jest jedno lekarstwo: — zwiększyć konsumpcję.

Zwołano do „Białego Domu” na konferencję dyrektorów wielkich banków i wielkiego przemysłu. Ustalono wytyczne finansowanie konsumpcji, nie tylko u siebie, ale i zagranicą; — obniżono stopę dyskontową do 3 i pół proc. rocznie.

Przewidziano idzie już pełną parą, nie czekając, aż dojdzie do czyszczenia i porania się z kryzysem. — A B C.

WIADOMOŚCI Z POLSKI

Niepokojące objawy upadku moralności

W Przemysłu przez kilkanaście dni trwał się proces emerytowanego majora Rylskiego, byłego oficera Legionów, oskarżonego o zabójstwo swej żony, obywatelki ziemskiej. Rylski zastrzelił swoją żonę aby otrzymać po niej majątek ziemski. Sąd przysięgłych uznał jego winę i skazał go na śmierć, zamieniwszy mu w drodze amnestji na 15 lat ciężkiego więzienia.

W sądzie okręgowym w Obelniech na Pomorzu zakończył się proces właściciela majątku Wysoka 52-letniego Gustawa Paetzowskiego, oskarżonego o otrucie swej żony. Gdy otruta zmarła, Paetzowski ożenił się z 16-letnią panną. Sąd skazał

go na 15 lat ciężkiego więzienia

Przed sądem okręgowym w Warszawie rozpoczął się proces rotmistrza rezerwy Stefana Grudzińskiego, oskarżonego o zabójstwo majora rezerwy Kłoba. Proces odsłonił całą ohydę i zepsucie obyczajów, jakie panowały w rodzinie Grudzińskiego i jego teściów, Eisertów

Podobnych wypadków można by jeszcze więcej doszukać w gazetach nadchodzących z Polski które w uciążliwym obywatelu czy to w kraju czy poza krajem wywołać muszą wstręt a zarazem obawę o przyszłość społeczeństwa polskiego.

Zmniejszenie się śmiertelności w Polsce

Z Warszawy donoszą: Departament służby zdrowia ministerstwa spraw wewnętrznych sporządził zestawienia, ilustrujące liczbę zgonów wśród ludności w ciągu ostatnich 10-lecia.

Z obliczeń tych wynika, że

dzięki polepszeniu się stanu sanitarnego w Polsce, śmiertelność maleje. W pierwszych latach niepodległości notowano rocznie do 25 zgonów na tyśiąc mieszkańców, obecnie śmiertelność wynosi tylko 16 czyli zmniejszyła się o 9 proc.

Rolnictwu polskiemu grozi plaga chrabąszczy

Koła Rolnicze na podstawie naukowych obserwacji spodziewają się w bieżącym roku olbrzymiej róki chrabąszcza majowego, jednego z największych szkodników upraw roślinnych

Spoleczeństwo stoi przed możliwością ogromnych strat w produkcji rolniczej.

Statystyki wykazują, że na przykład w niewielkiej Austrii wskutek żeru chrabąszcza powstają straty do 20 milionów złotych. We Francji od 250 mil. do miljarda złotych, w Polsce szkody te obliczone są na 600 milionów złotych.

Przerażające te cyfry są nieczem wobec dalszych na-

Ciężkie położenie w Ameryce Północnej

Utarło się u nas przekonanie, że Stany Zjednoczone Ameryki Północnej to kraj płynący nietyłem mlekiem i miodem, ile studolarówkami. Wystarczy tylko chcieć, a każdy jest tam w ciągu kilku lat zamożnym człowiekiem. Przyzwyczailiśmy się do mniemania, że Stany Zjednoczone, — ten bankier, trzymający trzy-czwarte świata w swej kieszeni, to źródło przyprływu pieniądza i milionowych pożyczek, — nie mogą mieć żadnych kłopotów gospodarczych u siebie wewnątrz.

Jak zwykle bywa, przekonanie to jest tylko sugestją wywołaną tem, że kontakt naszego życia gospodarczego z Ameryką jest bardzo słaby i zbyt mało bezpośredni

Jeśli byśmy spróbowali zacyzerpnąć informacji u źródła, to przedewszystkiem odruch skierowuje nas do prasy amerykańskiej. Tu jednak spotka nas pierwsze rozczarowanie.

Prasa amerykańska nie może być w tej chwili miarodajna w ocenie sytuacji gospodarczej swego kraju. W Ameryce Północnej mają się odbyć bowiem w listopadzie wybory do kongresu i senatu; — od początków gorączki wyborczej dzieli nas już tylko kilka miesięcy. Nietrudno więc zrozumieć że prasa ma już teraz nieco podwyższoną temperaturę.

Wielkie zwycięstwo republikanów przy wyborze prezydenta Hoovera operowało się na hasle gospodarczym, na hasle dalszego rozwoju „prosperity”, czyli amerykańskiego dobrobytu. Przed wyborami do kongresu i senatu republikanie muszą utrzymać sugestję tej „prosperity” wśród nas, — o ile nie chcą wyjść z klęską z wyborów.

Z drugiej strony demokraci, czyli obecna opozycja najcięższy ogień i najsilniejszy atak

kieruje już teraz na odcinek gospodarczy.

Z konieczności zatem oba odciany, prasy amerykańskiej muszą przesadzać. Dzienniki więc nie mogą być podstawą do jakichkolwiek w tej dziedzinie wniosków

Coż więc nam pozostaje? — na czem oprzeć się by jaki taki sąd obiektywny wyłuskać?

Odpowiedź prosta — na cyfrach, które charakteryzują nam objawy typowe dla danej sytuacji gospodarczej.

Właśnie na podstawie tych cyfr możemy ustalić, że ostatnie zjawiska gospodarcze w Stanach Zjednoczonych „typu jesi”, nam okres tak zwany „jesią”, czyli cofania się intensywności życia gospodarczego. Jest to okres wstępny do kryzysu.

Przedewszystkiem mamy do czynienia w Stanach Zjednoczonych z pokazym spadkiem

stepstw kleski chrabaszoza majowego. Sily jednostki sa zbyt slabe...

Dlatego spoleczenstwo wytezy musi wszystkie swe sily w walce z grozaca plagą. Za wskazaniem wladz...

Ukazania sie szkodnika nalezy sie spodziewac w koncu kwietnia i z poczatkiem maja.

DO JAKICH OBRZYBLIWOŚCI ŻYDZI SĄ ZDOLNI?

W ostatnim numerze Hasła Podwawelskiego czytamy: »We Lwowie w domu przy ulicy Żółkiewskiego 73 wykryła policja tajną fabrykę fałszywego masła...

Jak stwierdzono, fabryka prosperowała doskonale od dłuższego czasu. »Policja po przeprowadzeniu rewizji powiadomiła o wyniku fizykiłkiej...

»smacznego«!!

Z Brazylii

Paraná.

KSIAZDZ BISKUP MAZAROTTO Data ingressu Księdza biskupa Mazarotto w Ponta Grossa...

RADIO POLSKIE W IRATY. Prawdopodobnie wkrótce Iraty mieć będzie radio.

MISJE W POLSKICH PARAFIACH. Donosiliśmy Czytelnikom naszym o misjach w kręgu Ivahy.

Donosiliśmy Czytelnikom naszym o misjach w kręgu Ivahy. Obecnie podać możemy dalsze parafie w których odbywać się będą misje.

24 maja, w Prudentopolis 24-31 maja, w Ponta Grossa 1-8 czerwca.

KURTYBYA Z CENTRALNEGO ZWIĄZKU POLAKÓW W BRAZYLII.

Wydział Opieki Społecznej i Zarząd Centralnego Zw. Polaków w Brazylii, odbył posiedzenie 24-go maja...

Roztrząsano wiele ważnych tematów szukając środków i sposobu realnej pracy.

Związek sprawnie działa, społeczeństwo polskie głęboko się interesuje i rozwój »Centralii« zapowiada się pomyślnie.

3-CI MAJ.

3-ci Maj w Kurytybie zapowiada się uroczystości. Wszystkie Związki i Towarzystwa biorą czynny udział.

Uroczystość odbędzie się w sobotę. O godzinie 10 tej rano msza św. i kazanie w kościele polskim.

T-wa delegują swych przedstawicieli ze sztafarami.

Wszystkich Rodaków z Kurytyby zaprasza się o wzięcie udziału w uroczystości majowej.

Doniosłe znaczenie Konstytucji uczymy wszyscy!

DR. LYSIMACO DA COSTA POWRÓCIE Z EUROPY

Sekretarz Skarbu Dr. Lysimaco Ferreira da Costa, który bawił kilka miesięcy w Europie w ważnej misji, powrócił do Kurytyby wityany uroczystości.

NIEUDAŁY NAPAD NA NASZĄ REDAKCJĘ.

W nocy z czwartku na piątek 2 bandytów wdarło się do ogrodu przykajającym do budynku Redakcji.

Na szczęście jednak zostali spłoszeni, zanim mogli dokonać rabunku.

FUSUCHA WSZĘDZIE.

W Kurytybie stała posucha od końca lutego. Z prowincji od Czytelników i Korespondentów również otrzymujemy niepokojące wieści o braku deszczu...

NOWA KSIĄŻKA O SIÓSTRACH MIŁOSIĘRZDZIA. Wkrótce ukaze się dzieło Księdza proboszcza Górala o działalności polskich Sióstr Miłosierdzia w Brazylii.

Santa Catharina. PIĘDZIESIAT LAT W RIO VERMELHO.

Kolonizacja w Rio Vermelho zaczynała się 50 lat temu. W roku 1880 przybyli pierwsi koloniści...

biali swoje szakry. Jestto ważna data w życiu kolonii i koloniści w Rio Vermelho powinni urządzić obchód uroczysty...

Renania Fosfat najlepszy nawóz pod pszenicę i żyto

Espirito Santo NOWY TRANSPORT EMIGRANTÓW POLSKICH.

Z portu Rio de Janeiro na okrecie »Baependy« oplotyno ubiegłej niedzieli do portu Victoria 124 emigrantów polskich...

São Paulo. STAN S. PAULO QTRZYMAŁ POŻYCZKĘ.

Generalny konsul Brazylii w Nowym Jorku podpisał w imieniu Stanu S. Paulo kontrakt pożyczki z bankierami amerykańskimi na sumę 40 000 000 funtów...

NIEUDAŁE WYKRETY MŁODEJ MĘŻATKI.

Onegdaj rano poinformowano policję w S. Paulo o napadzie rabunkowym na dom Mimi Pacheco.

Policja wobec tak alarmującej wiadomości pośpieszyła na miejsce, gdzie od 19 letniej Mimi Pacheco otrzymali następujące zeznania:

»Rano około godz. 6-tej gdy mąż odszedł do pracy, położyłam się do łóżka. Nagle poczułam, że ktoś mnie dotknął...

»Pieniądze albo życie! W obawie przed śmiercią wskazałam bandycie szafę, w której ukryte było 1700\$000...

»Czy nikt nie słyszał jak pani wołała o pomoc - zapytali - Niki.

»A no, stwierdzimy - i policjanci wzięli się do śledztwa.

»Badana zrećnie młoda mężatka, wyśpiewała wkrótce że pieniądze w kwocie 1700\$000 wydała a. bojąc się małżonkowi o tem powiedziec wymyśliła sobie historyjkę o napadzie bandyckim...

»Wśród ogólnego śmiechu, policjanci »bez miłosierdzia« sporządzili protokół z młodą mężatką za nadużycie władzy.

»Renania Fosfat wspinały nawóz pod pszenicę i żyto.

Rio Grande do Sul. SZKOŁA W GUARANY.

Pod kierownictwem wytrawnym P. Downara Collegioświefnie się rozwija. Ilość uczniów wzrasta w bieżącym roku.

MAŁY POPYT NA SMALEC I MIĘSO SUSZONE

Z municypłów Ijuhy i Santo Angelo donoszą, o zastoju w przemyśle smalcowym.

W celu ratowania zagrożonego przemysłu smalcowego producenci postanawiają zwołać wielki zjazd do Porto Alegre...

Nawóz Renania Fosfat daje dobre wyniki.

Telegramy

»W Poselstwie Sowieckiem w Warszawie odkryto w piwnicy maszynę piekielną drukającą na trzy stopy połączone drutem elektrycznym...

»Z Pekinu donoszą, że w miejscowości chińskiej Kung Suchen grupa bandytów napadła na miasto...

»Starek powietrzny »Conde Zeppelin« uda się w podróż do Brazylii 18 maja.

»Nacjonalisci w Indjach dogmagają się zwolnienia konferencji anglo-indyjskiej.

»W Nancy we wschodniej Francji odbył się Zjazd Katolickiej Młodzieży.

»Do Niemiec przybył nowy Nunceusz Apostolski, prafat Orsenigo...

»Litewski minister w Berlinie wniósł protest do rządu niemieckiego...

»Spróbujcie nawozić ziemię nawozem Renania Fosfato a nie pszoła jecie.

Iskierki z całego świata.

»Bluznierca »arcybiskup« Marjawiów, Kowalski stawał przed sądem apelacyjnym za bluźnierstwa...

»W S. Paulo auto prowadzone przez Antonio Rega najechało na 3 letnią dziewczynkę...

»W S. Paulo trybunał sędziów przysięgłych skazał Franc Flognitzer na 15 lat więzienia...

»W S. Catharina rząd udzielił kredytu 150 kontów na rozbudowę linii telegraficznych.

»Co 13 minut zawiera się w Nowym Jorku ślub, co 6 minut przychodzi na świat dziecko...

»Nawóz Renania Fosfat daje dobre wyniki.

»Czytelnicy z linji Cachoeira Nasi prenumeratorky zamieszkujejcy w São Matheus na linji Cachoeira...

ODPOWIEDZI REDAKCJI.

»Tow. »Bitwa pod Grunwaldem« w Bateas de Baixo. Korespondencję zamieścimy w jednym z przyszłych numerów.

KURS PIENIĘDZY

Table with exchange rates for Złoty polski, Dolar, Lira włoska, Frank francuski, Angielski funt szterling, Frank argentyński, Frank szwajcarski, Peruwajski, Marka niemiecka.

Wielki Zjazd Stowarzyszeń »Dzieci Marji« w Abranches.

»Rezkład ćwiczeń w czasie dwudniowego obchodu uroczystości ku czci Marji Niepokalanej

- DZIEŃ PIERWSZY - NIEDZIELA - 11 MAJ. 1) godz. 8 Wspólna Spowiedź i Komunia św; 2) 1-sze zebranie z objaśnieniami; 3) śniadanie i czas wolny do sumy; 4) 10 suma i kazanie; 5) 12 obiad; 6) 1 wspólna rekreacja; 7) 1,30 2-gie zebranie, powitanie (z udziałem księdza); 8) 2,30 kawa i mała przechadzka w kole domu Towarzystwa; 9) 3,30 występ na scenie; 10) 5 kolacja i rozejście się; 11) 5,30 błogosławieństwo dla bliskich.

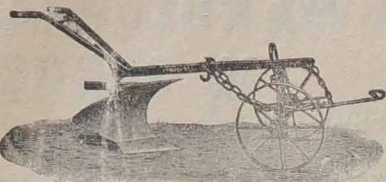
- DZIEŃ DRUGI - PONIEDZIAŁEK - 12 MAJ. 1) godz. 7, 30 wszystkie Dzieci Marji zbierają się w kościele, aby odśpiewać Godzinki; 2) 8 Msza św., podczas niej Komunia św; 3) śniadanie; 4) 10 3-cie zebranie (z udziałem księdza); 5) 11 obiad i rekreacja; 6) 1, 4-te zebranie (z udziałem księdza) i oddanie się Matce Boskiej; 7) 2 kawa; 8) 3 występ na scenie; 9) 4 błogosławieństwo; 10) 4 rozdanie obrazków, medalików i pożegnanie; 11) 5 kolacja i rozejście się; w wtorek rano odjazd delegatów.

Baczność - Baczność!

Dnia 4-go maja 1930. W Związku Polskim w Kurytybie Wielkie Matinée Początek o godzinie 8-mej wieczorem do 12-tej w nocy. Zarząd

Koloniści

DOŚWIADCZENI
W ROLNICTWIE
UŻYWAJĄ TYL-
KO MASZYN OD
FABRY:

Casa Hackradt

CURITYBA, Rua 15 de Novembro 502.
CAIXA POSTAL 420

Szan. Rolnicy!

ZAWIADAMIAMY SZANOWNYCH ROLNIKÓW I NASZYCH
ODBIORCÓW, ŻE POSIADAMY OGROMNY SKŁAD

Nawozów sztucznych Krajowych i Zagranicznych.

PONIEWAŻ SPROWADZAMY TE NAWOZY WPROST
Z ZAGRANICY, ZNIŻYLIŚMY CENY NA NICH.

POLECAMY NAJLEPSZE NAWOZY, KTÓRE JUŻ DAŁY
ZNAKOMITE WYNIKI

Renania-Fosfat, Saletra Chilijska,
Mączka z Kości marki „PARANA”

ŻĄDAJCIE I ZWRACAJCIE SIĘ DO NAS O CENNIKI.

Fabryka Nawozów „Paraná”

ALBANO BOUTIN & Cia
Boulevard Capanema N. 155

TELEPHONE N 226 - Caixa Postal N 332, CURITYBA, PARANA

Cruzeiro Pilsen i Pomba

Są to znakomite piwa na lato

Baczność! Nawozy PAULISTA

W tych dniach został wynajęty
HOTEL INTERNACIONAL
przez **Jakóba Boryca**, który jest
żonaty z S. M. P. i w Iraty. Upra-
wia się Sz. Rodaków, prz. bawiarzy
do Kurtyba i skorzystał z hotelu „In-
ternacional”, gdzie znajduje się naj-
lepszą obsługę. — Głównym tego ho-
teli informuje o zapotrzebowaniu ro-
botników przy drogach kolejowych w
Guaranáwa, w Riosinho, Palmas, Bo-
cayuva, S. José dos Pinhães.
Rua Barão do Rio Branco 763

w mączce z kości
Sprowadzone z São Paulo i na-
wozy, które fabrykuje
Julio Garmatter i Spółka
Są do nabycia jedynie w składzie:

Casa Vermelha

Eurico Fonseca & Cia
Rua José Bonifacio N. 127 --- CURITYBA

ADWOKACI

Dr. J. Berquó F. Coelho
Dr. Jan Grabski
Rua 15 de Novembro 413.
1-ro andar sala 7
CURITYBA Paraná - Brasil

Escola Prática de Comercio

Matrix: Rua Dr. Maricy 108 -
Curityba.
Kurs: Buchalterja - Conta-
dor - Korespondencja - Da-
ktylografja, Korespondencja w fran-
cuskim i w angielskim języku. Przyjmuje
się uczniów w każdej chwili.

SZAKIER

Jest do wynajęcia lub do sprzeda-
nia SZAKIER. Informacji udziela się w
BAR PARANA
Rua 15 de Novembro 134

Dr. CARLOS MOREIRA, Lekarz.
Specjalnie leczy oczy, uszy, nos i gard-
ło. — Konsultorium: Pharmacia Corrêa,
Rua Marechal Floriano N 22 od godziny
3-ciej do 5-tej. Telefon 482. Rece-
denca: Rua Visconde de Nasser 85 -
Telefon 319.

BIURO ADWOKACKIE

Ludwika Wolskiego
Rua Brigadeiro Franco 28
CURITYBA

MŁODY, SPR TNY CHŁO- PAK

z dobrem poleceniem może do-
stać u jedyn. firmy posadę jako pobor-
ca. Informacji udziela przy Avenida Luz
Xavier 28.

Farby BAYER

są najlepsze
do farbowania wszelkich
materiałów

CARLOS LUHM — Rua Blachuelo 161 - Curityba

Dr. Carlos Heller

Praktykował w hamburskich, wiedeń-
skich i paryskich szpitalach.
Praktyka ogólna.
Leczy specjalnie choroby skórne, we-
neryczne, pecherza i włosów.
Klinika dla dzieci. — Leczy Zylaki
oraz rany na nogach bez operacji.
Leczy sztucznie promieniami Diatermia
Konsultorium i rezydencja:
Rua 15 de Novembro 5. Przyjmuje od
10 do 12 i od godz. 4-ej do 6-ej.
Rez: Rua Comendador Araújo 970 -
Telefon 44

Polski Hotel BRASIL

położony w pobliżu dworca kolej-
owego Pękne i wygodne pokoje wynaj-
muje się z utrzymaniem. — Przyjmuje
się stołowników. Obiady wysyła się do
domu. W każdym czasie są do nabycia
ciepłe i zimne potrawy, oraz doborowe
trunki i szurasko. Kuchnia doskonała.
Ceny od 6\$ do 15\$ dziennie; na dłuż-
szy czas bierze się taniej. Automobili-
na dworu. Telefon 822 - Rua Flo-
riano Peixoto 722 - Curityba
Właściciel: **Leopold Rejniak**

POLSKI ZAKŁAD

Jubilersko - Zegarmistrzowski
- ANEL -
Kazimierza Wojnarowskiego
Rua Ebano Peixoto N 19
przyjmuje zegarki, zegary i wszelką bi-
żuterję. Wykonuje naprawy z gwaran-
cją szybko i tanio.

RESTAURACJA

Deposito Atlantica
Rua Mar. Floriano Peixoto N 33
róg Praça Carlos Gomes
Smaczne obiady i kolacje, ciepłe obiady
według życzenia klientów. Co dzień
pierwszorzędne pieczywo. Zawrę świo-
ży seeps Atlantica.

WYCIECZKA DO BLUMENAU

(Dokończenie)

Szkoła na Warnowie czyli Warnie - jak tam mówią - opiekuje się Tow. polskie im. Jana Sobieskiego. Nazwa ta była powodem komicznego nieporozumienia ze strony pocztarki-Niemki. Dopytywała się długi czas o niejakiego Jana Sobieskiego, nawet w dalszych okolicach, ale bez skutku. Wreszcie, przy okazji, zapytała też p. D. czy nie zna człowieka o podobnym nazwisku.

— Owszem, znam, - brzmiała odpowiedź - ale człowiek ten już dawno nie żyje

— Dłatego też, - odparła pocztarka, - bo nadszedł dla niego ważny list, a nikt go tu nie zna!

Zaintrygowana tem p. D. poprosiła o pokazanie listu.

— Ależ to list do naszego Towarzystwa imienia Jana Sobieskiego, zawieszona w śmiechem i, wyłomaczywszy Niemce komiczną pomyłkę, poleciła wręczyć Towarzystwu polskiemu.

Pomyłki także w Blumenau nie należą do wyjątków. Proszę tylko posłuchać, co się kilka lat temu zdarzyło podczas jednego z obchodów niemieckich. Zbiegano wtenczas ofiary na rzecz „Rubry”. Zebrało się niemało Niemców, aby posłuchać mów przeciw Francji i Polsce. Okłaskiwano je gorąco, bo to zdawało się „Vaterlandu”, a wiadomo, że odległość idealizuje. Uczyły na trójjęzycznej miały dopieścić wyśtepy muzyczne. Między innymi znalazła się na programie rzecz zafalutowane niewinnie: „Wizanka hymnów narodowych”.

Na „obchód” ten przybyli z ciekawości były konsul francuski w Blumenau i pani D. znana patrijotka polska. Jakież było zdziwienie obojga, gdy nagłe z estrady zabrzmiała marsyljanka, a po niej hymn polski „Boże, coś Polskę”. Wzdumieniu wysłuchali swych hymnów odczytanych i kpiąc z głupich Niemców, gratulowali sobie takiego sukcesu na „Vaterlandzkim” obchodzie. Co dziwniejsze, Niemcom podobała się melodia hymnu polskiego i domagali się bisowania Brawo, „furore teutonico” okazał gust. Udało się hakatyściom blumenauńskim!

Dla kompletu muszę jeszcze wspomnieć o gazecie niemieckiej, która wychodzi w Blumenau pod tytułem „Der Urwaldsbote”. Redaguje ją nieprzejednany wróg Kościoła Katolickiego i Polski, p. Eugen Fonquet. Niemasz prawie numeru, w którymby redakcja z właściwą tylko Niemcom „Schadenfreude” nie starała się szczydzić z porządków polskich i zohydzić wysiłków odczynny naszej nad podniesieniem kulturalnego poziomu kraju.

Pewnego razu kpił sobie p. Fonquet, że Piłsudski „zdradził” dawnych towarzyszy, socjalistów, i stał się imperjalistą. Jak to każdy sądzi po sobie! Otóż p. Fonquet właśnie zdradził swoich kumpalów i zamienił się w zagorzałego monarchistę, i to za marnych 40 milów miesięcznie! Koryto socjalistycznej „Germanii” w S. Paulo było puste, a kasy monarchistów blumenauńskich zasilane przez Wilhelma. Rzucił więc przed wojną socja-

lizm i przeszedł do obozu skrajnie przeciwnego. Oo sądzić o takim człowieku, który przekonał się swe zmienia jak bieliznę?

— Nad wieczorem dotarłem do siedziby pp. Dobrzyńskich którzy niedawno przenieśli się z Blumenau do Warnow, gdzie zamierzają budować tartak i młyn.

Położenie tu urocze, wśród gór. Wpobliżu sterczy „Ilza”. U słów jej szmerze bystry polski. Pachnie za kwiatami i owocami. Mito tu marzyć zdążyć od zgiełku wielkich miast, od kłótni i swarów partji politycznych, od trosk i kłopotów, zatrzymujących życie codzienne. To też chętnie skorzystałem z zaproszenia miłych przyjaciół, aby tu wśród przyrody, w sąsiedztwie bezpośrednim puszczy dziewiczej, odpocząć po trudach i podróżach.

Pewnej niedzieli wybraliśmy na spacer do lasu. Jak to niewinnie brami, prawda? Ba, że by to był las polski, podobny raczej do parku. Ale w tym wypadku był to las dziewiczy nieknięty jeszcze choć skazany na zagładę. Wszak wkrótce p. tyłariaku, zimne, niemiłosierne, potra go i polną na deski.

Wrócenia do tej „przechadzki” zamknąłem w nymach wierszu, który tu na zakończenie przytaczam:

Droga przez puszcze

Najprzód się wiedzie łożyskiem potoku,
Co po kamieniach obślizgłych i gline
Jak wąż się wile po skalnej dolinie,
Aż kędy źródłem wytryska z gór stoku.
Teraz, człowiecze, nie ujdiesz ni kroku.

Trzeba fakonem pikadę, oiać w trzcinie,
Piąć się po lianach jak skoczek po linie,
Aby nie zgubić się w leśnym półmroku.
Często się potkniesz o twarde koźzenie,
Albo wywrócisz, przez drzewa zmurzszale.

To znowu podrzęsz na cierniach odzienie.
I macasz troskliwie członki zbolale.
Gdy jednak odpoczęd ebaż nogi twoje,
Nie dadzą „spokoju ci biszów roje.”
Józef Stańcówski.

Głosy naszych Czytelników

BOA VISTA (W MUNICYPIUM DE CONCHAS)

Chciałbym i ja coś napisać o naszej kolonii, bo choć wprawdzie nie należę do największych kolonij, to jednakże życie u nas wro i ruszamy się. W listopadzie ubiegłego roku w czasie pobytu w naszej kolonii p. Józefa Gauzy założyliśmy towarzystwo rolnicze „Rolnik”. Prezesem został obrany p. Stanisław Kajut.

I już od 15 lutego 20 dzieci uczą się w niej z wielkim pożytkiem. Nauczycielem jest p. Łukasz Kamiński.

Towarzystwo choć trudności miało wiele, rozwijało się coraz więcej.

Zaś w Towarzystwie „Rolnik” jest obecnie 26 członków; prezesem obecnie jest p. M. Stajszczak, wiceprezesem - Fr. Popławski, sekretarzem K. Kasprzak, skarbnikiem - J. Strzałkowski.

Horącym pragnieniem założycieli Towarzystwa „Rolnik” było założyć szkołę

Tak więc co możemy, to robimy, choć trzeba przyznać, że gdyby było więcej zgody, to praca społeczna szłaby jeszcze lepiej

„Bode” „Bock - Bier” WYBORNE PIWO NA ZIMĘ.

Stawny w Kurtybie browar „Atlantia S. A.” jak zwykle z początkiem każdej zimy tak i teraz przygotowało specjalne piwo dostosowane do zmiany powietrza zimowego piwa marki „Bode” „Bock-Bier” koloru ciemnego i jasnego. Nie potrzeba dodawać, że Browar „Atlantia S. A.” z każdym miesiącem szwalsza z każdym nowym sezonem ulepsza i udoskonala fabrykację piwa czyniąc je coraz więcej smaczniejszą, wyborowem, zachowującym na coraz dłuższy czas swoją świeżość i smak.

PRZY WOJSKU.

— Jednoroczny Kapusta, ja jednoroczny nauczę dyscypliny! Jednoroczny bardzo niedbale pozdrowił porucznika, który właśnie przechodził.
— Panie wachmistrzu! Ten porucznik jest moim bratem.
— To jest zupełnie obojętne, choćby to był nawet pański ojciec, to musi mieć pan przed nim respekt.
POSTĘP.
— No i co, zdałeś egzamin?
— Nie zdałem wprawdzie, ale poszło mi znacznie lepiej, niż ostatnio razem.

BILETY OKRĘTOWE do POLSKI

SPRZEDAJE SIĘ BILETY OKRĘTOWE DO POLSKI PO CENACH SPECJALNYCH NA SPŁATY WYGODNE
W Casa Bancaria — Salamão Guelmann
Praca Dr. Generoso Marquez 18 — Curityba
PROŚCIE O INFORMACJE.

Zawiadomienie

W tych dniach zostają przeniesione firmy
CASA DAS SEDAS
z Rua 15, na Travessa Oliveira Bello nr. 30, (dawniej nazywana Travessa Zacharias).
Prosimy odwiedzić nasz skład materiałów jedwabnych, świeżo otrzymanych z fabryki, które sprzedajemy po cenach niskich.
CASA DAS SEDAS
Zogbi Irmaos e Cia.
Curityba, Travessa Oliveira Bello 30

Wszelkich informacji o biletach okrętowych udzieli
ANTONI OLEDAKOWSKI
Av. Luiz Xavier 28 — Curityba.
Zgłoszenia przyjmują od godziny 8-jej rano do 9-tej wieczorem.

NOWA KOLONJA POLSKA W SENGES

Ziemia pierwszej klasy do sadzenia ryżu, alfafy, kartofli, kukurydzy, fasoli, żyta, pszenicy, tataraki, grochu, trzcinny cukrowej, bawełny i wszelkich innych produktów rolnych i ogrodowych.
Ziemia równa bez kamieni pokryta częściowo lasem i kapoierami, nadaje się do orania i wogóle do uprawy maszynami rolniczymi.
Ziemi było 1800 akierów, z której to ziemi ogromny kawał już 30 rodzin zakupiło a jeszcze jest na jakie 50 do 60 rodzin.
Szkola i kofetel: Na szkole i kofetel są dwa akiry ziemi bezpłatnie; szkoła w tym roku stanie; miya buduje się, kofetel czynny.
Drugi wa wszystkie strony są dobre. — **Zbyt** na produkta rolne jest bardzo dobry, wszystkie sprzedają się na dobrych warunkach za gotówkę.
Hodowla swin, kur, pszczoł: jest wyśmienite miejsce. Miasto São Paulo zabiera żywcem swinie i t. d.
Klimat: W lecie nie gorąco a w porze zimowej jest ciepło, 800 metrów nad powierzchnią morza.
Cena za akier odmierzony od 300 do 400 milrejsów. Warunki spłaty: przy objęciu ziemi połowa ceny kupna; a kto zapłaci dwie trzecie, ten dostanie tytuł własności (Escritura) i kto zapłaci wszystko z góry, dostanie na każde 10 akierów jeden akier ziemi za darmo; sprzedajemy wszelką ilość ziemi.
Odległość ziemi od miasteczka i stacji Senges od 3 do 12 kilometrów i od miasta Itararé o 20 kilometrów w stanie Parana w północno-wschodniej części Parany przy granicy stanu São Paulo.
Własność ziemi należy do P. P. i Equario & Cia.
Pośrednicy w sąsiedztwie Bolesław Charko stale mieszkający na tej samej ziemi i prowadzący gospodarstwo, gdzie każdy może zobaczyć, co i jak wyjdzie [ta ziemia, gdzie każdy kupujący ziemię znajdzie bezpłatny nocleg i posiłek].
Jechać należy do stacji SENGES (Linha São Paulo—Rio Grande) **Przyjazd** o godzinie 8-maj i pół wieczorem, gdzie jest nasz przedstawiciel dla spotkania się z przyjeżdżając. — Adres dla listów:

Sr Boleslau Charko—Senges—Paraná

SKŁADNASION I JAZYZYN
Najlepsze nasiona dostać można tylko w składni
SEMENTEIRA
Wyrabia bukiety, wianki. — Rysunków dla ogrodów i parków i według życzenia.
gdzie się mieszka dawniej skład Witolda Zagotowicza — Travessa Zacharias N 5 — Curityba — jest to ulica między placem Zacharias i Aven. Luiz Xavier przez którą przechodzi tramwaj Batel.
A. H. & Cia
Nasiona te są zawsze świeże i gwarantowane. — Nasiona wysła się pością i koleją na całą Brazylię. — Ceny są przystępne.

„A VENCEDORA“

Fabryka cukierków i karmelków w najlepszych gatunkach i w papierki owijanych.
Cukierki malanowe, kokosowe, migdałowe, cytrynowe, ananasowe, truskawkowe, bananowe, mleczne i gumowe. — Prócz tych są jeszcze inne gatunki specjalne, nowego formatu, które w każdej chwili można nabyć po cenach bardzo przystępnych. — Upraszają się Szań Rodaków o łaskawe przekonanie się, że są najlepsze i najlepsze w Kuritybie.
FRANCISZEK LACHOWSKI
Curityba — Rua Cabral N 451 — Curityba

ADWOKACI

Prof. Dr. Fr. R. de Azevedo Macedo
Dr. Jaymes Portugal Macedo
Biuro: Rua 24 de Maio N 38
CURITYBA

S'mierc Mrówkom

FORMICIDA w proszku jest jedynym środkiem obronnym wszystkich ogrodów i pól przed atakami mrówek.
Używa się bez ognia i bez wszelkich przyrządów.
Można kupić we wszystkich sklepach Dostać na Stan:
Jan Woźniak
Rua Commendador Araujo 271
CURITYBA

Apteka Polska

Założona w roku 1877.
JOÃO VIDAL NETO
Curityba — Rua Floriano 22 — rog Mar. Deodoro — Parana — Telefon 319.

Wielki wybór w drogerjach. Produkty chemiczne. Lekarstwa narodowe i zagraniczne. Recepty sąlatwa się szybko z największą ostrością.
Konsultojum: D-rów Moreira, Borges de Macedo i t. d.
Najtansza apteka w mieście. Zająwają się zamówieniami w dzień i w nocy.
Mówi się po polsku
Przedsiębiorcy i Kupcy oglądają się w „LUDZIE“

Pastilhas LEKEROL

Środek przeciw kaszlowi, dychawicy, asmie, bólowi w piersiach i w gardle.

MALGORZATA SLEZAK królowa operetki wyraża się w ten sposób o naszych pastylkach:

Pastyki LEKEROL są znakomitem środkiem przeciw bólowi gardła i piersi. Do nabycia we wszelkich aptekach.

DEPOZYTARJUSZ W KURITYBIE

Cia Argus Ltda

NASTĘPCY GREIN & C. IA
RUA SÃO FRANCISCO N 29 — TELEFON 514 — CAIXA P. 214

Casa de Saude „São Francisco“

DOM ZDROWIA — KLINIKA PRYWATNA
DR. JORGE MEYER FILHO
Rua São Francisco N 25 — Curityba.
Specjalność: operacje, leczenie chorób kobiecych, pomoc przy porodach, zastosowanie szalucznego pneumothora x przy osobach cierpiących na płuca. — Nowoczesny aparat Roetgens. — Diatermia. — Szaluczne ultra fioletowe, promieniowanie słoneczne, Zystokopja, i t. d. — Przyjmuje od godziny 10-ej do 11 pół od 1—5

VANADIOL Grande Tonico Phosphatado

Co dzień wydaje się recepty na to lekarstwo medycy Brazyliji Argentyny, mianowicie profesorowie: Dr. Miguel Conto, Austrogésito, Juliano Moreira, Rocha Faria, Rubião Maira, Dr. Diogo Faria, Dr. Walter Seng, Dr. Luc. Gualthero skoteż i inni lekarze.

Z piekła bolszewickiego

OPOWIADANIE UCIEKINIERA

Pośród uciekinierów z Rosji sowieckiej znajdują się i tacy, którzy [zamin się dostali na terytorjum Polski, będącej dla nich swego rodzaju ziemią obiecaną, przeszli przez istne piekło męki. Opowiadają oni, że właściwie rząd sowiecki plagę wydalania rolników rozpoczął już przed szeregiem miesięcy, kiedy to całe tysiące osiadłych od wieków na Syberji i nad Wołgą kolonistów niemieckich zmuszone były go spodarstwa swe opuścić.

Dzieje ich udręczeń w Moskwie wstrząsnęły [opinią całego świata i zwróciły uwagę na to, jakie jest właściwie oblicze bolszewizmu.

Wszystko to jednak — opowiada jeden z uciekinierów, — co przeżyli wówczas koloniści niemieccy, jest niczem w porównaniu z tem, co teraz dzieje się z chłopami Ukrainy czy Białejrusi. Sowiety postanowiły za wszelką cenę całkowicie wytepić własność rolną, odbierając też ziemię każdemu, dotychczasowemu posiadaczcy ładują na pociągi i pragną masami wysłać na Syberję. Istnieje plan przesiedlenia w najbliższych miesiącach przeszło pół miliona włościan z samej tylko Ukrainy.

Gdy tylko do naszej wsi doszła wieść o tem, że nadchodzi brygady, których jedynym celem jest odbieranie ochłopotu ziemi, a które pragną już od jesieni na terenie całego państwa sowieckiego, kto żywo, zostawiając resztę dobytku na lasce losu, uciekał ku granicy polskiej. Mnie udało się przybyć szczęśliwie do

Polski, jednakowoż nie każdemu los się uśmiechnął, tak jak mnie. Jeden z moich sąsiadów, który pragnął zabrać z sobą część rzeczy i uciekał ciężko naładowanym wozem, w naszych oczach padł z całą swą rodziną, liczącą 9 osób, pod ogniem karabinów maszynowych.

Popłoch wśród całego chłopstwa jest nieopisany. Uciekinierstwo zaczęłoby się znacznie wcześniej, gdyby nie to, że nigdy niewiadomo, w jakim powiecie czy gminie w danej chwili brygady wywłaszczycieli się zjawiają. Prasy przecie w sowiektach niema żadnej, bowiem urzędowych dzienników sowieckich brań w tym wypadku pod uwagę nie można. Każdy dowiaduje się o niszczyciu wtedy dopiero, gdy już mowy niema o ratunku.

Uważam — twierdzi ów chłopiek, — że w najbliższych tygodniach władze polskie na granicy będą mieć do czynienia z prawdziwą imigracją z sowiektów, niki bowiem, komu życie miłe, nie chce w tych warunkach w sowiektach zostawać, nie chce skazywać siebie i rodziny na straszny poniewierkę w nędzy i głodzie.

— Czyżby naprawdę głód groził? — pytamy informatora.

— Tak jest! Nawet najżyźniejsze powiaty Ukrainy są zupełnie wyniszczone, gdyż ludność do stawał się do rak oddziałów rewizyjnych niszczą cały inwentarz żywy, mordując nawet kilkudniowe cielęta. Zboża zaś

chowaliśmy tyle jedynie, ile trzeba było koniecznie na wyżywienie. Teraz zaś, ratując się przed wysłaniem na Sybir, zabraliśmy to tylko, co każdy z nas ma na sobie. Mimo to wszystko jesteśmy

Dział gospodarczy Jeszcze coś o mszycy krwawej

Pięknie opisał korespondent p. Roman mszycę krwawą, jej różne nazwy jej niszczycielską robotę w ogrodzie, oraz skuteczny środek na jej wytipienie. Ale coż robić jeżeli gospodarz ma dziesiątki wielkich jabłoni? Czy jest on w stanie wysmarować smalcem wszystkie drzewa — jak radzi autor, i obronić przed plagą, kiedy jego sąsiad ani palcem ruszy, żeby oczyścić swój ogród od mszycy. A ona, jak wiadomo, przelatuje z drzewa na drzewo i zakłada nowe kolonie. Zdać mi się, że aczkolwiek środek w części skuteczny, bo i ja już jako stary praktyk używałem go, jest jednak na wytipienie krwawej mszycy nie wystarczający i zanadto mozolny.

Do walki z krwawą mszycą potrzeba środka daleko radykalniejszego i taki, jak pisze „Deutsche Zeitung“ już wynaleziono i tą wiadomością się dzielię z tymi, którym jabłka smakują i chcą je sadzić we własnym ogrodzie.

Oto na wyżynie w S. Catharina wypróbowano następujący środek do zwalczania mszycy.

Zastępca ministra Rolnictwa p. Hoppe z Itayopolis zrobił z nim doświadczenie. Środek polega na tem, że zarazem drze-

szczęśliwi, że przynajmniej życiu naszemu nie grozi niebezpieczeństwo. A co do przyszłości, może jakoś tam Pan Bóg da. Do ciężkiej pracy każdy z nas nawykły. Nie powstydźmy się jej. Może więc wytrzymamy.

W ten sposób lekarstwo z sokami dochodzi do wszystkich zakątków kory i działa zabójczo na szkodnika. Zrobiono próbę na zarażonych jabłoniach, które były zupełnie białe od mszycy, a o których kolonista mówił — że im pomoże już tylko siekiera. Skutek był nadszpedziwiany; niebawem znikły mszyce na liściach, a powoli i na gałęziach. Immunizacja ta jest pewniejsza na wiosnę kiedy soki krążą w całej pełni i ma tę dobrą stronę, że immunizowane drzewo jest wolne od szkodnika na kilkanaście lat.

Czy zaś na zawsze, to dopiero przyszłość pokaże.

Jakiego płynu należy używać do tej iniekcji i w jaki sposób zastosować, zachowuje dotychczas tajemnicę p. Hoppe z Itayopolis, lecz jest nadzieja że wkrótce zostanie podana do publicznej wiadomości za pośrednictwem ministerstwa Rolnictwa.

Nawozić ziemię jest dobrze, ale nawozić ją nawozem **Renania Fosfat** jest lepiej.

Prenumeratę „Ludu“ zapłacili Panowie:

- RÓZNIĘ:**
Ludwik Dorota 11\$, Jan Drag 5\$, D. Oleksa 5\$, Fran. Karpiniński 20\$, Jan Filip 12\$, Jan Drag 5\$, Jan Brochowski 7\$, Piotr Lewicki 20\$, Jan Bak 20\$, Drag 5\$, Antoni Danielski 30\$, D. Oleksa 5\$, Poselstwo w Rio 13\$, Anna Matryszyn 5\$, Jan Tarasewski 11\$, Szymon Dutkiewicz 45\$, Piotr Burakowski 5\$, Bolesław Bieluk 6\$, Stan. Selmszich 75500, Lwyder Billński 22500, Marcia Smielawski 25\$, Roman Ligocki 3\$, Ludwik Ligocki 3\$, Stan. Graneš 5\$, Fran. Kowalowski 20\$, Józef Rygliewicz 20\$, Wiktor Hażelski 13\$, Maciej Altamer 5\$, Michał Macbrenicz 15\$, Jakób Prokopak 60\$, Stan. Kajut 21\$, Adam Sobociński 20\$, Jan Wedrychowicz 13\$, Piotr Szwierdzowski 11\$, Michał Czestulniak 11\$, Józef Nowak 22\$, Jan Rybiński 11\$, Ignacy Druzik 11\$, Jan Porczak 17\$, Ignacy Tomczyk 22\$, Marja Koneczna 20\$, Błaszowski 126\$, Józef Licca 11\$, Józef Kucza 33\$, Marcin Cwikla 11\$, Teodor Morawski 21\$, Andrzej Miksa 20\$, Andrzej Słuta 11\$, Ignacy Cieslak 21\$, Ludwik Szatowski 21\$, Teodor Sędrowski 15\$, Ignacy Kwiatkowski 21\$, Michał Nieradka 21\$, Jan Siniawski 11\$, Stan. Mazur 21\$, Jan Sklarczyk 21\$, Adam Stowronski 21\$, Józef Nowak 11\$, Mikolaj Klamyś 5\$, Zuzanna Szebrackowska 20\$, Paweł Czekalski 13\$, Stan. Pestka 6\$, Fran. Brzeziński 20\$, Ksądz Chyliński 15\$, Anastazy Sokolowski 11\$, Antoni Kuffel 11\$, Cesar Schulz 30\$, Piotr Hormata 5\$, Bolesław Wilk 21\$, Wojciech Wroblewski 20\$, Eucjan Pogorzelski 13\$, Jan Paradowski 46\$, Jakób Tarnowski 20\$, Antoni Szrayer 11\$, Szepepan Poplpa 20\$, Jakób Kurudz 30\$, Wincenty Kalinowski 20\$, Michał Cichoński 20\$, Piotr Spisła 30\$, Teodor Gbur 20\$, Michał Grabowski 20\$, Tomasz Jet 20\$, Ludwik Cygan 20\$, Jan Sądół 20\$, Marcin Kurpiel 20\$, Jan Niewiadomski 20\$, Józef Czestulniak 5\$, Fran. Wardziński 9\$, Adam Krzyżanowski 6\$, Ludwik Duda 15\$, Bolesław Merlański 15\$, S. Mroczynski 30\$, Antoni Socha 22\$.
G. d. n.

PO KAPELI:
Samul: — Wiesz Sara, w kapielach ubyto mi sześć funtów.
Sara: — Nol nol! Nie myśląm żeś tyle miał brudu.